



Marja Blok

Meedoen is beter dan afzonderen

Mensen Met Mogelijkheden

Marja Blok

“Kijk naar mij ... geweldig ... als ik hier met mijn rollator voor dat afstapje sta, is er altijd wel iemand die mij helpt ... Mensen komen naar mij toe, zijn meestal vriendelijk en begaan..”, zo begon Jetta Klijnsma, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, haar openingsspeech ter gelegenheid van de kick-off van het project ‘Mensen met Mogelijkheden’ op 10 oktober 2013. Precies dit maakt zo duidelijk wat er anders is voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Naast het menselijke, hoogstpersoonlijke leed, worden hun talenten vaak minder benut in onze samenleving. Hierdoor gaat voor ons allen zoveel verloren.

Na deze kick-off in 2013 zijn in vijf regio's drie sessies gepland, in een tijdbestek van drie maanden. Vertegenwoordigers van ruim twintig verschillende beroepsverenigingen deelden met werkgevers en ervaringsdeskundigen hun knowhow, ervaringen en dromen. Met behulp van de stappen: 'verdiepen, verbeelden, vormgeven en verwezenlijken', ontstond waardevolle input met bruikbare ingangen voor de drie werkboeken (voor ervaringsdeskundigen, werkgevers en professionals). Onlangs is voor dezelfde groepen, via dezelfde methode, ook een kosteloze online training ontwikkeld.

Het kan ook jou en mij overkomen

Het deelproject 'Mensen Met Mogelijkheden' (MMM) is ontstaan vanuit de gedachten dat meedoen beter is dan afzonderen (Jetta Klijnsma) en dat mensen met een psychische kwetsbaarheid talenten, ambities en verlangens hebben. Hierbij mag breed gedacht worden. Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen bijvoorbeeld een verstandelijke beperking, een niet aangeboren hersenaandoening, een vorm van autisme, adhd of een psychiatrische diagnose hebben. Maar ook mensen die een burn-out of depressie hebben, aan minderwaardigheidsgevoelens lijden, mensen die een schokkende levenservaring hebben gehad of mensen die lijden aan een chronische ziekte die doorwerkt op de psyche, behoren tot de doelgroep.

Kortom, het gaat om aandoeningen die grote invloed hebben op de psyche. Dat kan jou en mij ook overkomen. Als ik over 'zij' spreek, kan ik evengoed 'wij' zeggen. De bedoeling en insteek is deze unieke mensen met talenten meer in de maatschappij op te nemen, ook waar het gaat om de arbeidsmarkt. In de tijd gezet, is MMM onderdeel van de voorbereiding op de Participatiewet en vloeit voort uit 'de cultuuromslag in de Wajong'. Ook kan het project MMM gezien worden als vervolg op eerdere projecten die de arbeidsparticipatie voor mensen met een psychische kwetsbaarheid wilden stimuleren.

Resultaten

In relatief korte tijd heeft MMM een aantal opmerkelijke resultaten bereikt, zoals:

- De gratis te downloaden werkboeken; MMM voor

werkgevers, ervaringsdeskundigen en professionals.

- De kosteloze online training voor werkgevers, ervaringsdeskundigen en professionals van de verschillende beroepsverenigingen.
- Het congres 'Mensenwerk' op 9 februari 2015, met interessante plenaire informatie-uitwisseling en drie relevante workshoprondes.
- Een landelijk projectteam dat een professionaliseringsaanbod ontwikkeld heeft.
- Een ondertekende overeenkomst door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de 21 beroepsverenigingen.
- Diverse beroepsverenigingen die het thema MMM op de agenda hebben staan.
- Het MMM magazine ter uitreiking aan deelnemers van voorlichtingsbijeenkomsten.

Congres Mensenwerk

Op 9 februari jl. is het congres 'Mensenwerk' gehouden. Daarbij waren 21 beroepsgroepen, brancheverenigingen, UWV, GGZ, wethouders van gemeenten en werkgevers bijeen. In de ochtend is er een plenaire bijeenkomst waarbij Martin van Rijn (staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) en Jetta Klijnsma het startschot geven. Ester Leibbrand is vertegenwoordigster vanuit de Noloc.

Het congres is bedoeld om tot een deskundige en zinvolle uitwisseling van gedachten, onderzoeksresultaten en acties te komen. MMM heeft als doel de betaalde arbeidsparticipatie voor mensen met een psychische kwetsbaarheid te bevorderen. Dit in het besef dat zij meer zijn en meer in huis hebben dan hun psychische kwetsbaarheid. Dat lijkt misschien evident, maar uit onderzoeken blijkt dat professionals (behandelaars; de begeleiders om de mensen met een psychische aandoening heen) hun cliënten in eerste instantie willen beschermen en niet direct denken aan een betaalde baan, onderwijs of participatie op weg daar naartoe.

Zoek het talent

Marijke van Putten, bestuurder GGZ Noord-Holland, zegt tijdens het congres: "Arbeid, onderwijs en participatie zijn nog lang niet altijd onderdeel van een behandel-

plan." "Dat mag veranderen", aldus Han Anema, hoogleraar sociale geneeskunde aan de VU. Uit zijn onderzoek blijkt dat deelname aan de arbeidsmarkt bijdraagt aan de algehele gezondheid. Daarnaast is bij een groot deel van deze groep mensen geen relatie aangetroffen tussen gezondheidsklachten en de mogelijkheid om te werken. De overtuiging van de betrokken ervaringsdeskundige en zijn omgeving is wel nadrukkelijk van invloed als het om arbeidsparticipatie gaat. Er valt dus veel te halen uit een verschuiving van denk- of zienswijze, houding en uitgangspunten. Wanneer professionele behandelaars als eerste denken vanuit Mensen Met Mogelijkheden en minder vanuit de beperkingen, dan is er al veel gewonnen, aldus staatssecretaris Van Rijn. Het is zinvol te onderzoeken hoe de talenten, mogelijkheden en ambities van mensen met een psychische kwetsbaarheid te verwezenlijken zijn. Werkgevers verwoordden tijdens het congres letterlijk dat zij willen weten "wat de talenten van mensen zijn". Zij zien graag kwaliteit in en voor hun bedrijf.

Kansrijke ontwikkelingen

Daarnaast is er een open besprekklimaat nodig om optimaal te functioneren met talenten én beperkingen. Passende, heldere, afgestemde communicatie is een kernpunt in de trajecten van MMM. Het interessante van dit project is dat het niet alleen van de professionals afhangt, maar dat ervaringsdeskundigen en werkgevers evenzeer beïnvloeden en helpen met hun opstelling. De inclusieve arbeidsmarkt en de wijkbenadering zijn ontwikkelingen die hier kansrijk op aansluiten.

Ester Leibbrand, voorzitter van de Noloc, en Monique Klompé van de Nederlandse Vereniging van Arbeidsdeskundigen (NVvA) presenteerden en lanceerden de kosteloze online training. Leibbrand benadrukte dat professionals met een positieve grondhouding, die de samenwerking zoeken en vanuit een benadering van de mogelijkheden van de ervaringsdeskundige werken, deze mensen beter naar werk kunnen begeleiden.

Wat kunnen wij, loopbaanprofessionals, hiermee?

Loopbaanprofessionals hebben veel kwaliteiten in huis om mensen met een psychische kwetsbaarheid te begeleiden op weg naar (on)betaald werk en/of een op-

leidingskeuze. De uitnodiging van MMM is om je bewust te zijn van je eigen grondhouding, je overtuigingen in de coachings- en begeleidingssituatie, als je mogelijkheden bespreekt. Wanneer je als loopbaanbegeleider uitgaat van de beperking en denkt dat iets niet kan of te zwaar is, dan is de kans groot dat je cliënt je ideeën volgt. Het is voor de hand liggend om twijfels serieus te nemen en te bespreken. Het is altijd mogelijk deze als onderzoeksvragen te beschrijven, in een periode van onderzoek en ontdekking. Realiteitszin is immers ook van groot belang.

Zoek samenwerking

Samenwerking zoeken met andere professionals die ook met je cliënt werken, is belangrijk. In de online training tref je korte films aan, die inspirerende voorbeelden bevatten. De manier van samenwerken en de openheid zijn steeds in het belang van de cliënt en zijn mogelijkheden.

Wellicht is het bemoedigend te weten dat er een groep werkgevers is met intrinsieke motivatie en die vanuit idealistisch oogpunt, kansen wil bieden. Tijdens het congres Mensenwerk benadrukten deze werkgevers dat ze hier extra tijd in willen investeren en dat ze vooral de talenten willen leren kennen van de ervaringsdeskundigen: "Wat kan de ervaringsdeskundige vanuit zijn of haar unieke talenten bijdragen aan mijn bedrijf?" Dit is bij uitstek het gebied waar de loopbaanprofessional raad mee weet. Dat betekent het accent leggen op wat er wél kan, waar een psychisch kwetsbaar mens wél trots op is en dit samen met de talenten zichtbaar maken.

Gebruiksaanwijzing

Onlosmakelijk hiermee verbonden is het belang van de realiteit van de beperkingen, deze erkennen en er rekening mee houden wanneer dat nodig is om een passende werksituatie te vinden of te creëren. Uitgaan van mogelijkheden naast de realiteit van de beperking. Werkgevers verschillen uiteraard in de mate waarin, maar de meesten willen een 'gebruiksaanwijzing' graag bespreken. Wanneer je als loopbaanprofessional in gesprek bent met een werkgever, kun je het gratis te downloaden werkboek aanreiken voorafgaand aan of na het gesprek.

Zet de toekomst van de cliënt op de voorgrond. Schets het beeld van wat wel kan; de unieke talenten, de ambities en de dromen van je cliënt. Meedoen naar vermogen, een betekenisvol bestaan, persoonlijke en professionele groei, is vrijwel altijd mogelijk.

Situaties inschatten

Ervaringsdeskundigen gaven tijdens het congres aan dat zij behoefte hebben aan realistisch meedenken waar het gaat om stigma's. Daarbij in het oog houdend dat de samenleving daar nog lang niet vrij van is. Dat zien zij als een gegeven. Vertellen over je psychische kwetsbaarheid tijdens een sollicitatiegesprek is meestal geen goed moment. Later is het vaak wel mogelijk dit te bespreken. Er zijn geen kant-en-klare richtlijnen voor. Het gaat om een situatie inschatten, afwegen en persoonlijke keuzes maken wat betreft veiligheid en risico's. Een open bespreekklimaat met de ervaringsdeskundige en de werkgever, zien de cliënten én de professionals als essentieel. Wanneer de kenmerken besproken zijn en geaccepteerd, ontstaat er voor de ervaringsdeskundige en de werkgever meer ruimte om het beste uit zichzelf en de situatie te halen. Sommige ervaringsdeskundigen geven aan dat het belangrijk is dat de werkgever in hen gelooft. Dit valt natuurlijk niet af te dwingen, vertrouwen opbouwen is een geleidelijk proces en dient met respect voor alle partijen te gebeuren.

Wat iedere betrokkene kan doen

Tijdens het congres Mensenwerk kreeg iedereen een estafettestokje. Dit estafettestokje van MMM is een koker met daarin een *pledge*, een toezegging, die iedereen kan doorgeven aan mensen in de eigen omgeving. Denk aan wie deze mensen zijn en de unieke talenten die zij met of naast hun kwetsbaarheid hebben. Bedenk vooral dat zij zijn zoals jij en ik. Ze komen niet of weinig in beeld en hun talenten worden vaak minder benut in onze samenleving. De planning van de Rijksoverheid is om tot 2026 125.000 extra banen te realiseren voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit ligt vast in de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten. Dit is een kans om ook mensen met een psychische kwetsbaarheid aan werk te helpen. Geef het estafettestokje aan mensen die je kent. Vraag hun wat zij met het the-

ma van MMM hebben en wat zij als hun bijdrage zien. Als je de *pledge* en koker terugstuurt, wordt deze op de website van het congres Mensenwerk geplaatst.

Inspiratie

De websites blijven in de lucht, zeker de website van MMM en het congres Mensenwerk. Tijdens het congres zijn voldoende voorbeelden en namen gepasseerd van professionals uit (maatschappelijke) organisaties die je kunnen inspireren. Deze mensen hebben zich veelal verbonden aan het project MMM en zien het vervolg als passend in de tijdsgeest en voor de samenleving. ■

Marja Blok is loopbaancoach en trainer. Ze heeft ervaring met vragen rondom loopbaan-, beroeps- en studiekeuze, participatie en toeleiding naar (on)betaald werk en coachen van persoonlijke- en professionele groei.

www.marjabloccoaching.nl

Meer informatie

- De landelijke projectgroep, waarin Monique Klompé en Tjeerd Hulsman, ontwikkelt nadere verdiepingstrainingen.
- Algemene website MMM: www.mmm-mensenmetmogelijkheden.nl
- Over de beroepsverenigingen: <http://www.mmm-mensenmetmogelijkheden.nl/over#section208>
- Over de kosteloze online training: <http://www.mmm-mensenmetmogelijkheden.nl/training>
- Te downloaden werkboeken voor professionals, ervaringsdeskundigen en werkgevers: www.mmm-mensenmetmogelijkheden.nl (tab 'bibliotheek')
- Website congres Mensenwerk van 9 februari 2015, voor onder andere namen van sprekers en uitleg over de *pledges* (estafettestokje): www.congresmensenwerk.nl